

Gröna ytor på väggar och tak

– fuktsäkerhet i samband med ventilerade, lätta konstruktioner

Carl-Magnus Capener

Finansiering från SBUF

Samfinansiering från Vinnova via C/O City

Fuktcentrums infodag, Stockholm
2015-03-11

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Gröna ytor & klimatskal

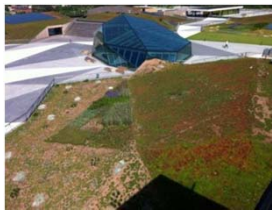
- + Biologisk mångfald
- + Fördröjning av avvattning i samband med skyfall – utjämnande för dagvattennätet
- + Socialt - rekreation
- + Stadsnära odling

Påverkan på gatuklimatet som lyfts

- + Temperaturer,
  - + Vindförhållanden
  - + Ljudmiljö
  - + luftkvalitet
- mm

- Drivande faktorer:
- Grönytefaktor
  - ett bedömningskriterium i miljöklassningssystem

Helhetssyn – skall fungera ur andra aspekter också

En ändring i konstruktion kan medföra påverkan på:

- +/- fuktsäkerhet
- +/- energianvändning
- +/- temperaturer & termiskt klimat

Testvägg på SP i Borås

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

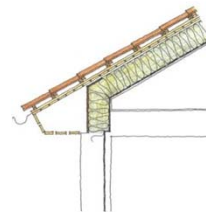
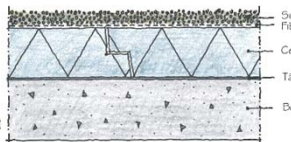
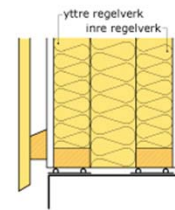
Syfte

- sammanställa hur gröna ytor appliceras på klimatskal med lätta konstruktioner
- ge kunskap om fördelar och eventuella nackdelar med denna lösning
- genom denna ökade kunskap kan brister i byggnadens fuktsäkerhet och beständighet undvikas.

Genomförande:
 Intervjuer
 Mätningar
 Simuleringar

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Intervjuer med olika aktörer

- Katsan - White
- KI Aula - NCC
- Emporia – NCC m fl

Erfarenheter – program och projekteringskedde

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

- låg lutande tak är svåra med hänsyn till läckage-risk, inte endast då det är täckt med gröna ytor.
- Genomföringar är känsliga ur fuktsynpunkt - få genomföringar som noggrant beskrivs och dokumenteras. I fall med gröna tak är det extra svårt att i efterhand identifiera och åtgärda läckageställen.
- Planera väl för avvattningen av taket där antalet brunnar och placering av dessa är viktigt (riskerar att hamna i högpunkter)
- åldringsbeständiga material och material-kombinationer där tätskiktets beständighet är viktig ur fuktsynpunkt.
- mätningar och simuleringar av gröna klimatskal mht luftfukt och materialegenskaper
- **Sammanfattning: En fuktsäkerhetsprojektering av den gröna takkonstruktionen behöver utföras och dokumenteras (generella ledning i ByggaF)**

Erfarenheter - byggskede

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

- Arbetsberedning och noggrant utförande vid genomföringar, anslutningar och skarvar
- provtytor för att följa upp hur vissa lösningar och arbetsmoment fungerar innan dessa görs i stor skala. Då kan förbättringar genomföras.
- Kontrollera leveranser av material att det är rätt material.
- Verifiera att tätskiktet är vattentätt genom provtryckning
- Det finns en stor risk att tätskiktet skadas vid transporter över taket av material, maskiner, passage mm. **Skydda/avskärma** därför en tät, verifierad/provtryckt yta så att denna inte skadas.
- **Planera byggprocessen** väl avseende vid vilken tidpunkt, i vilken ordning takytan/tätskiktet färdigställs, hur transporter sker osv.

Erfarenheter - förvaltning

- Driften av den gröna ytan måste planeras och underhåll göras regelbundet
- Driften har i några fall köpts av leverantören
- Viktigt med regelbunden kontroll av avvattningsmöjligheter/brunnar
- **Bevattningsystem** – rutiner för avstängning/tömning inför vinter och igångsättning under våren. Hänsyn tas till växternas behov och risken för sönderfrysning av vattenledningar.
- Erfarenheten är att de flesta läckage som härrör från byggtiden upptäcks direkt efter färdigställandet.

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Mätningar - Gröna väggen på SP

- Provväggen är placerad på en av SP's byggnader i Borås
- Den gröna väggen består av 4 kassetter med planteringshål och dessa monterades under juni 2013
- Växterna levererades av SLU och planterades den 1 juli
- Fältmätningar pågår på den gröna väggen och på en referensdel av den ursprungliga väggen
- Försöket kommer att pågå till sommaren 2014

Placering av provvägg och referensvägg

- Fasad i sydläge, höger del av våning 2
- Referensmätpunkter i ursprunglig vägg (gulmarkerat område)
- Temperatur, relativ fuktighet samt fuktkvot i trä loggas

Demontering och instrumentering

Optigreen Wall Garden - växtkassetter

The diagram shows a cross-section of the wall garden system with numbered components. A legend identifies the parts:

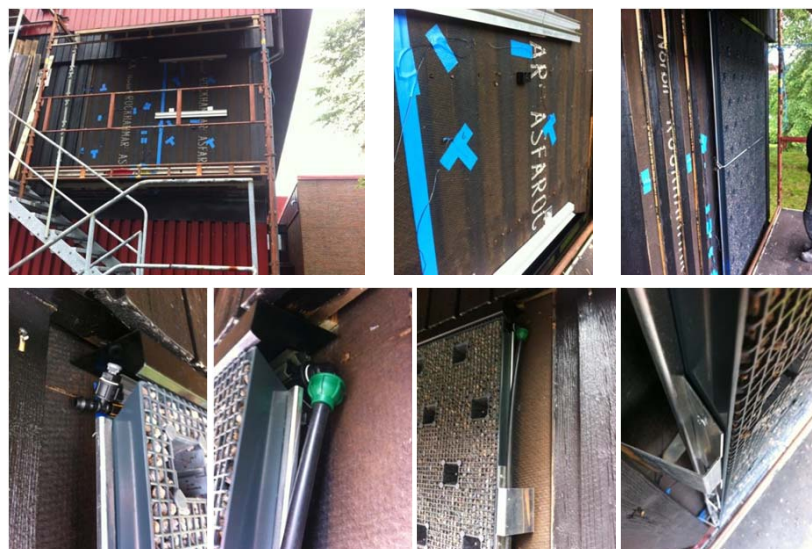
- 1 Suspension rail
- 2 Plant pot
- 3 Bearing rail
- 4 Egg-irrigation
- 5 Facade cage
- 6 Suction and capillary Recce Koo
- 7 Drainage channel
- 8 Aluminium frame

Dimensions shown: 100 cm for the main unit height and 6 cm / 3 cm for the drainage channel details.

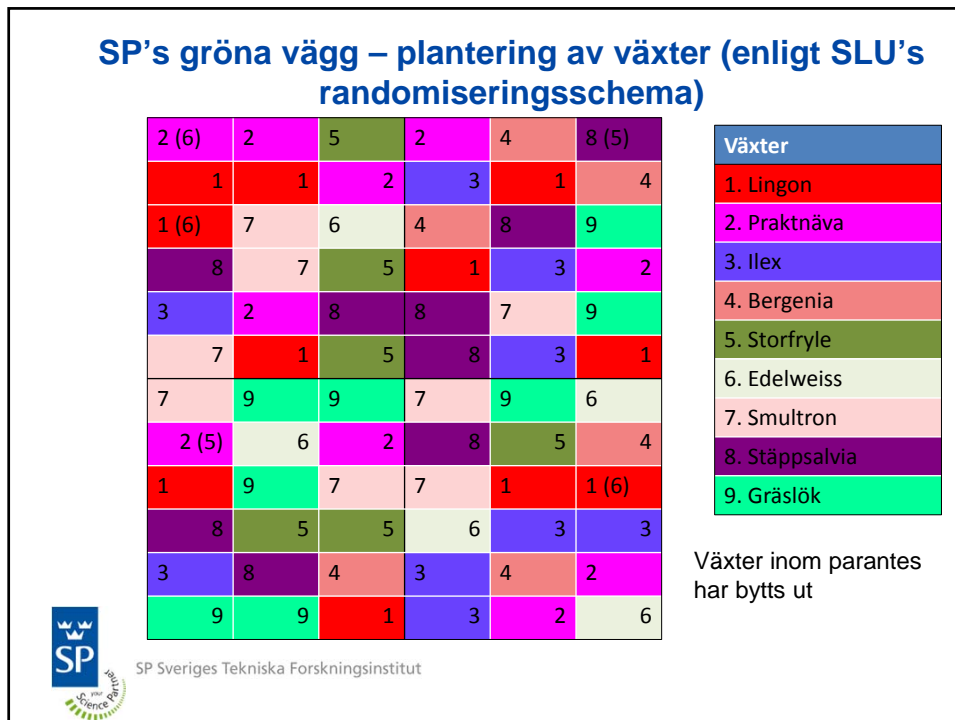
The top right diagram, titled "OPTIGREEN - Bewässerungsprinzip", illustrates the water supply system with a reservoir, pump, and distribution network.

A photograph at the bottom right shows two people working on the installation of the wall garden.

Instrumentering och montering

Växterna – 20 augusti

Växterna – 15 november

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Växterna – 9 december

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Växterna – 11 februari

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

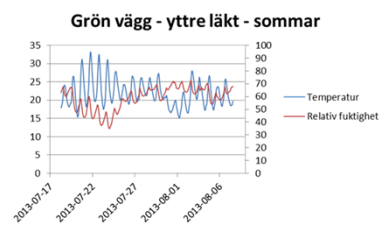
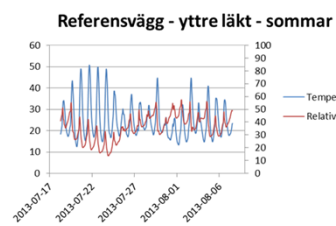
Växterna – 26 juni 2014

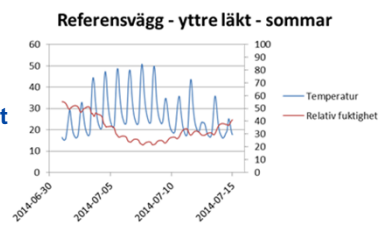
SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Mätdata och simuleringar – vägg (sommar)

Uppmätt

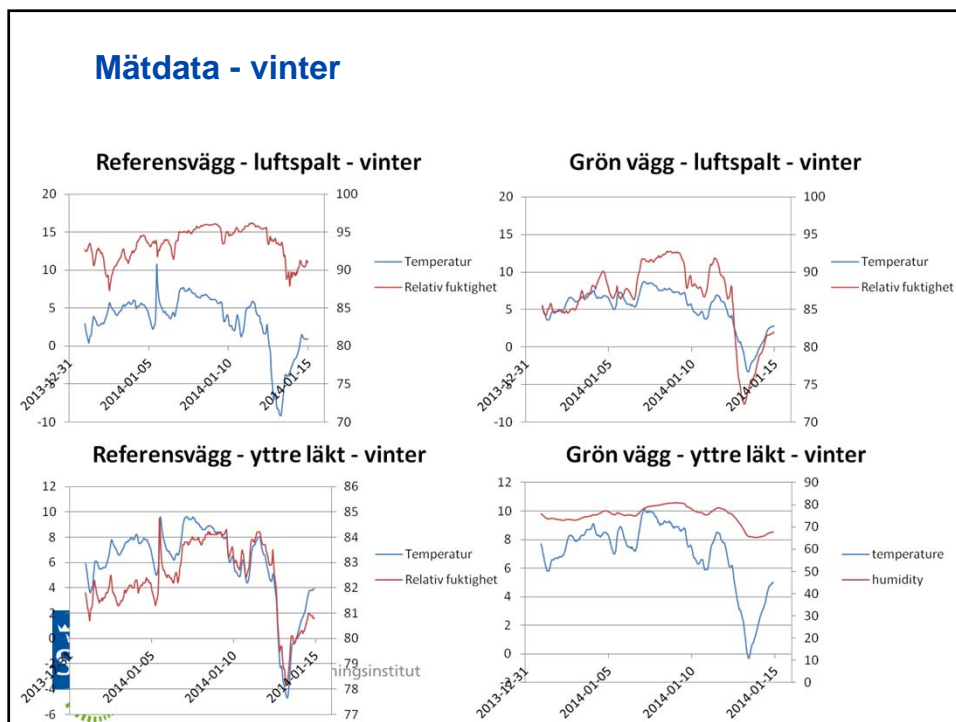
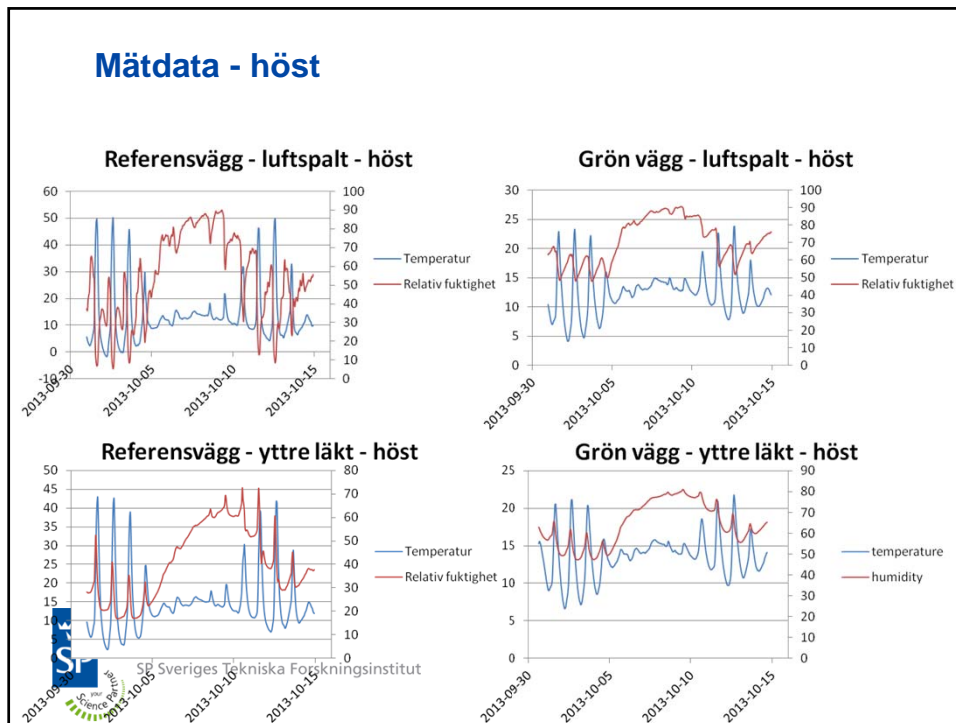

Simulerat

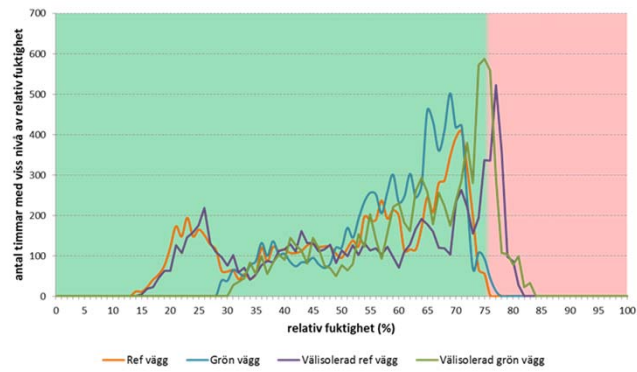

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

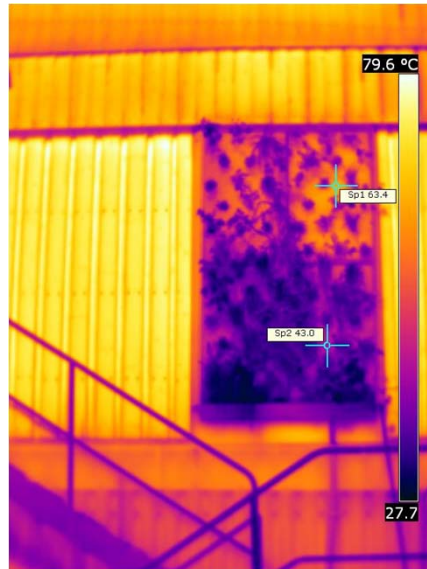

Simuleringar – välisolerad vägg

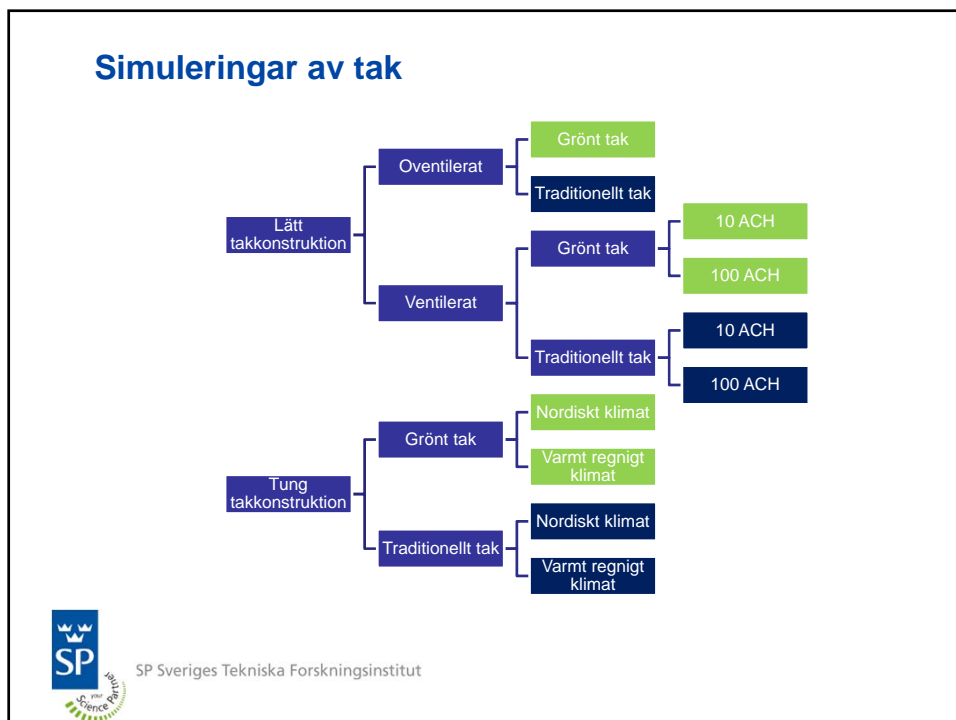
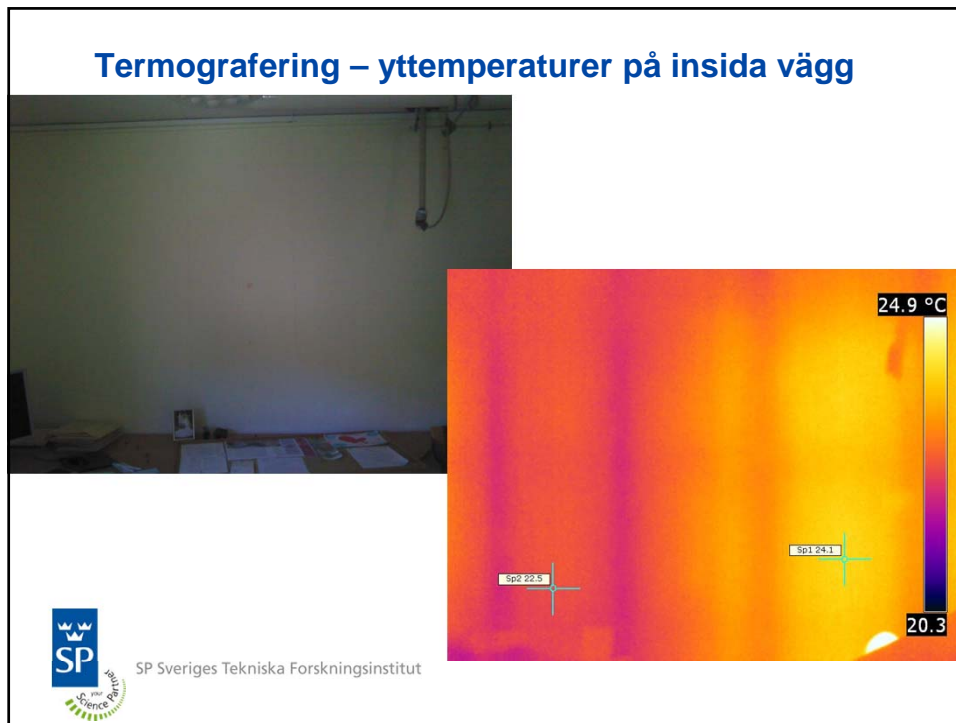

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Termografering – yttemperaturer på utsida vägg

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Gröna klimatskal – effekt på värmeflöden

Beräkningsfall	U-värde [W/m ² K]	Årligt värmeflöde [MJ/m ²]
Grön vägg vid SP	0,21	84,1
Referensvägg vid SP	0,21	66,3
Välisolerad grön vägg	0,10	38,8
Välisolerad "referensvägg"	0,10	30,4

Beräkningsfall	U-värde [W/m ² K]	Årligt värmeflöde [MJ/m ²]
Lätt oventilerad konstruktion med grönt tak	0,15	67,2
Tung konstruktion med grönt tak	0,15	68,0
Lätt oventilerad konstruktion med svart tak	0,15	56,8
Tung konstruktion med svart tak	0,15	56,9
Tung konstruktion med grönt tak – luftkonditionerad byggnad, uteklimat Miami, FL, USA	0,4	23,9
Tung konstruktion med svart tak – luftkonditionerad byggnad, uteklimat Miami, FL, USA	0,4	118,1
Lätt ventilerad konstruktion med grönt tak, 10 ACH	0,15	68,6
Lätt ventilerad konstruktion med svart tak, 10 ACH	0,15	59,0
Lätt ventilerad konstruktion med grönt tak, 100 ACH	0,15	74,4
Lätt ventilerad konstruktion med svart tak, 100 ACH	0,15	70,0

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Slutsatser – gröna väggar

- Rimliga värden från mätningar i fält – inga alarmerande höga fuktnivåer har uppmätts med aktuella förutsättningar
- Gröna väggen har tydlig temperaturutjämnande effekt mot referensväggen
- Den relativa fuktigheten påverkas så att den blir högre under vissa perioder (exempelvis under perioder då växtsubstratet lagrar kyla från kalla nätter) och lägre under andra perioder (exempelvis då växtsubstratet lagrar värme från varma och soliga dagar).

- Klimatet speglar inte värsta fall

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Slutsatser – gröna väggar (forts)

- Vid en fuktsäkerhetsprojektering är det då viktigt med en parameterstudie som bland annat varierar luftomsättningar i spalt bakom den gröna fasadbeklädnaden för att fånga upp eventuella problem som annars kan missas. ACH är svårmodellerat!
- En ökad mängd värmeisolering i väggen ger högre relativa fuktigheter i den yttre delen av ytterväggen. Detta gäller både med grön och traditionell fasadbeklädnad och resultaten var förväntade då temperaturen längre ut i väggen sänks med en ökad mängd värmeisolering.

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Slutsatser – gröna tak

- Från simuleringarna av gröna taken noteras en försämring i hygrotermiska egenskaper för de gröna taken jämfört med de svarta taken. Ett oventilerat välisolerat tak fungerar bättre ur fuktsynpunkt med svart takbeklädnad jämfört med ett grönt tak.
- De ventilerade välisolerade taken i sin tur fungerar bättre än de oventilerade (med aktuell konstruktionsuppbyggnad), detta gäller både för gröna och svarta tak.
- Om luftomsättningen ökas från 10 till 100 ACH (luftomsättningar per timma) så ökar den relativa fuktigheten. Även här är det viktigt med en parameterstudie för att fånga upp olika fall då en exakt luftomsättning i ventilerade tak (och ventilerade luftspalter) är omöjligt att förutspå.

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Slutsatser - energi

- Ur energisynpunkt och från de fall som beräknats för väl värmeisolerade konstruktioner (såsom vid lågenergihus) så verkar inte gröna klimatskal ha något positiv effekt på värmefflöde genom väggar och tak. Tvärtom så ses ett högre värmefflöde genom de gröna klimatskalen jämfört med referensklimatskalen för de fall som simulerats med nordiska klimatdata.
- Den stora fördelen ur energisynpunkt kan ses i andra länder med byggtradition med mindre mängd värmeisolering, med ett varmt, fuktigt och regnrikt klimat simuleras och då luftkonditionering används inomhus. Här ses en markant förbättring och reduktion i energiflöde genom det gröna taket jämfört med det traditionella svarta taket. Till stor del beror detta på att mindre solstrålning absorberas men även av den vattenkvarhållande effekten och evaporationen från gröna växter och deras substrat. Det här har stora fördelar på invändig termisk komfort men även på energiförbrukningen då mindre energi behövs till luftkonditionering.

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Fortaleza University (UniFor), Brasilien

Pilot - termisk komfort och energi

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

